

KINNITATUD
Keskkonnaameti peadirektori
asetäitja
22.03.2024
korraldusega nr 1-3/24/108

Piusa loodusala (Martsina, Kõõru ja Kiksova harivesiliku püsielupaiga) kaitsekorralduskava

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS	4
1.1. Ala iseloomustus	4
1.2. Uuritus	5
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID.....	6
3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED	7
3.1. Külastuskorraldus	8
4. KASUTATUD ALLIKAD.....	9

Kasutatud lühendid

KE – kaitse-eeskiri

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKS - looduskaitseseadus

PEP – püsielupaik

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti looduse infosüsteem

SKV – sihtkaitsevöönd

PV – piiranguvöönd

SDF – Natura standardandmebaas

1. SISSEJUHATUS

1.1. Ala iseloomustus

Piusa loodusala üks eesmärk on kaitsta ohustatud liiki harivesilikku ja tema elupaiku. Kava keskendub 11 sigimisveekogule, mis on vajalik hoida heas seisus.

Kaitstava ala nimi	Martsina harivesiliku püsielupaik (KLO3000737), Kõõru harivesiliku püsielupaik (KLO3000736), Kiksova harivesiliku püsielupaik (KLO3000735)
Loodusala nimi	Piusa loodusala (EE0080408) (joonis 1)
Pindala	Martsina harivesiliku PEP 5,6 ha, Kõõru harivesiliku PEP 1,7 ha, Kiksova harivesiliku PEP 3,7 ha.
Asukoht ja piirid	https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953470
Kaitsekord	„Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” https://www.riigiteataja.ee/akt/13299713?leiaKehtiv
Koostaja nimi	Kerttu Elm
Koostamise aasta	2024
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Piusa loodusala harivesiliku püsielupaikade KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

1.2. Uuritus

1.2.1. Läbiviidud inventuurid ja seired

Püsielupaikades on teostatud seiret aastal 2013 MTÜ Põhjakonn poolt.

1.2.2. Inventuuride ja uuringute vajadus

Vajalik on jätkata harivesiliku seirega.

Sigimisveekogude seisundid on vajalik kaardistada.

Nõutav on kaitsekorralduse tulemuslikkuse seire, mida viiakse läbi kaitseala valitsemise raames.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Tabelis 1 võetakse kokku Piusa loodusala harivesiliku PEPide kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused kaitsekorralduskava perspektiivis. Liikide soodsa seisundi saavutamise või hoidmise tarvis seatavad meetmed on seatud vastavalt liikide kaitse tegevuskavadele, kui tabelis ei ole märgitud teisiti.

Kaitsekorralduskavas kajastatud liigitegevuskavad on kättesaadavad keskkonnaameti kodulehelt:
Liigi kaitse tegevuskavad <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/liigikaitse>

Tabel 1. Piusa loodusala väärtuste koondtabel (harivesiliku püsielupaigad).

Kaitseväärtus ¹	Seisund (pindala/ esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ²	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ³	Märkused
Harivesilik (<i>Triturus cristatus</i>) LKS – II, KE – jah, LoD – II, LoA – jah.	2013. aastal 11 asustatud tiiki Martsina (2) Kõõru (7) Kiksova (2)	Tiigid (11 tk) on asustatud ja hooldatud.	Tiikide kinni kasvamine. Kalad tiigis. Isoleeritus	Sigimisveekogude seisundi kaardistamine. 11 veekogu on kalast, mudast ja setetest puhastatud ja päikesele avatud.	Elupaigad on säilinud heas seisundis (vähemalt 11 tiiki)	

¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitsealuse alusel;
KE (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk.

² Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

³ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

3. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Tabelisse 2 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks lähema 10 aasta jooksul. Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millea kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 2. Vajalikud tegevused aastaks 2033

Jr k	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1.	Harivesiliku seire		Riiklik seire	KAUR	II	Korduv tegevus vastavalt riikliku seire kavale.
2.	Sigimisveekogude uuring		Uuring	KeA	II	2025
Hooldus- ja taastamistööd						
3.	Tiikide hooldamine	11 tk	Hooldustöö	KeA	I	2028, 2032
Kavad, eeskirjad						
4.	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	2029
5.	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	2029

3.1. Külastuskorraldus

Harivesilike püsielupaikades ei toimu aktiivset külastust. Need asuvad eraomandis ning elumajade läheduses. Alal puuduvad vaatamisväärsused, meetmeid pole vajalik rakendada.

4. KASUTATUD ALLIKAD

EELIS, Eesti Looduse Infosüsteem. 27.01.2024

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri, RT III, 04.04.2017, 6 <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006?leiaKehtiv> 17.01.2024

Keskkonnaamet. Harivesiliku (*Triturus cristatus*) kaitse tegevuskava (eelnõu)

Riigi Teataja. Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri <https://www.riigiteataja.ee/akt/13299713?leiaKehtiv> 30.02.2024